

Politik Bilim

Ergun Türkcan'ın kitabı hakkında (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Prof. Dr. Erol Taymaz'dan geçen hafta yaptığım şu alıntıyı hatırlayacaksınız: “*Türkiye'nin uzun dönemde ekonomik gelişmesini sürdürebilmesi ve rekabet gücünü artırabilmesi için teknolojik yeteneğini hızla güçlendirmesi, teknolojik yenilikler ile üretkenlik artışı sağlaması ve teknoloji yoğun sanayilerin gelişmesiyle üretim ve ihracat yapısını teknoloji yoğun ürünlere dönüştürmesi gereklidir. ...İmalat sanayiinin ve bir bütün olarak ekonominin teknoloji geliştirme ve özümleme kapasitesinin geliştirilebilmesi için net bir kalkınma stratejisine, kapsamlı sanayi, teknoloji ve yenilik politikalarına, etkin bir şekilde çalışan ulusal yenilik sistemine ihtiyaç vardır. ...Ulusal yenilik sisteminin kurulması özellikle TÜBİTAK tarafından 1990'larda gündeme getirilmiş ve sistemik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu doğrultuda BTYK aracılığıyla politika önerileri geliştirilmiş; bu önerilerin bir kısmı uygulamaya konulmuştur.*”

Oysa, Sayın Türkcan kitabında diyor ki: “*...bazı akademisyen ve uygulayıcıların gündeminden düşmeyen yenilik politikası hakkında da bir not eklemek gerekir. Çünkü, bir sanayileşme-birikim sorunu olarak yeniliklerin teşviki, bilim ve teknoloji politikalarından ziyade, iktisat politikalarına eklenilebilecek bir husustur. Kurumu [TÜBİTAK'ı] sadece bu amaca tahsis etmek ve başarıyı bu şekilde ölçmek isteyen dar 'ekonomizm' görüşü her zaman dikkatle karşılanmalıdır. TÜBİTAK, adı üstünde 'Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu' olarak kuruldu; bir inovasyon sistemi kurma işi asli görevi değildir ve olamaz da. Çünkü, yeniliklerin ortaya çıkması, araştırma faaliyetlerinden çok daha kapsamlı, sosyo-ekonomik ve kültürel şartları gerektirir...*” (Sayfa 601)

‘Teknolojik değişim, yenilik ve ekonomik gelişme’ ilişkilerinin iktisadın başlıca araştırma konularından biri ve bu bağlamda, örneğin ‘ulusal yenilik sistemi’ kavramını ortaya atanların iktisatçılar olduğu bilinen bir gerçek. “*Yeniliklerin ortaya çıkması[nın]*” belli “*sosyo-ekonomik ve kültürel şartları*” gerektirdiği de elbette doğru... Ama buralardan kalkıp yenilik politikalarını bilim ve teknoloji politikalarından soyutlamak ve iktisat politikalarına eklenilecek bir politikaya indirgemek ne ölçüde doğru?

Sayın Türkcan, amacı sonuçta ekonomik fayda sağlamak olduğu için mi yenilik politikasını bilim ve teknoloji politikasından ayrı tutuyor? Ama ilk bilim politikası örneği olan 1945'teki ‘*Science, the Endless Frontier*’de de amaç “*kamu refâhı*”nın sağlanması değil miydi? www.inovasyon.org'da tam metnini bulacağınız bu politika tasarısında Dr. Vannevar Bush ne diyordu?

“*Umutlarımızdan biri savaş sonrasında tam istihdamın sağlanmasıdır. Bu hedefe ulaşmak için Amerikan halkının yaratıcı ve üretken enerjisi bütünüyle serbest bırakılmalıdır. Daha fazla iş yaratmak için yeni, daha iyi ve daha ucuz ürünler yapmayı hedef almalıyız. Yeni, canlı, çok sayıda girişimin ortaya çıkmasını istiyoruz. Ama, yeni ürün ve prosesler tam anlamıyla olgunlaşmış olarak doğmazlar. Onlar, temel bilimsel araştırmalar sonucu ortaya konan yeni ilkeler ve yeni kavramlardan hareketle geliştirilirler. Temel bilimsel araştırma bilimsel sermayedir. Dahası, bu bilimsel sermayenin başlıca kaynağı olarak, artık Avrupa'ya dayanamayız. Çok açıktır ki, daha fazla ve daha iyi bilimsel araştırma, tam istihdam hedefimizi gerçekleştirmenin temel dayanağıdır. ...Devletin sınaî araştırmayı teşvik edebilmesinin en etkin yolu, temel araştırmanın desteklenmesi ve bilimsel yetkinliğin geliştirilmesine yardım etmek suretiyle sanayie yeni bilimsel bilgi akışını artırmaktır...*”

Bu bilim politikasının bugünkü bilim, teknoloji ve yenilik politikalarından farkı nedir? *'Devlet temel bilimsel araştırmaları desteklesin; bu suretle sanayie yeni bilimsel bilgi akışını sağlasın [bundan ötesini nasıl olsa pazar güçleri halleder]'* anlayışı mı? İyi de, tavsiyenin bu olmasına karşın işlerin pek de öyle yürümediği biliniyor. Nereden mi? Gelecek hafta da buna ilişkin bir belgeye yer verdikten sonra Türkcan'ı anlayabilme çabamızı sürdürceğiz.

CBT. 22 Mayıs 2009